

מסורת הש"ס

א) ב"מ 55. ד: (ב) ב"ק 80: קו. נקטו: א) שם קח: [נקו:א]. ד) [שם קח.א] (ה) שם עה. ו) [ש"ללאחד]. ו) [שיך'לע"ב] אחר ד"ה מתן. ח) [לפניט ב"ק קו: א]יתא אמר ר"ח בר אבא אמר ר' יוחנן כי אמיביה ר"ח ב"א לר' יוחנן. ט) [ע' נר ב"מ ג: ד"ה אס כר].

תורה אור השלם

1. וְהָ דָּבָר הַשְּׂמִיטָה שְׂמוּטוֹ כֵּל בַּעַל מִשְׁהוּ יִדּוּ אֲשֶׁר יִשָּׂה בְּרִעְוָהוּ לֹא יִבָּשׁ אֶת רִעְוָהוּ וְאֵת אֲחִיו בִּי קָרָא שְׂמִיטָה לָּהּ: דברים ט ב

מוסף רש"י

שומר חנם נשבע על הכל. על כל המאורעות הכתובות בשאר שומרים לחיוב. הוא נשבע שכן עלמה לו ופטור (ב"מ 50א). משלם את הכל. גניבה ואבירה וזונסין (שם). נשבעין על השבועה וקרבן שצוה ידיהו תנא ברישא חיובי ופטורי דממון ידיהו לפי שקרבן שצוה דחיובי ופטורי תלוי בכן שאס נשבע על דבר שהוא מחוייב עליו אם הודה ובצבועתו פטר עצמו מלשלם נמנא שכופרו ממון וחייב קרבן שצוה הפקדון וחומש ואשם ואס נשבע על שקר על חנם כגון שאס הודה לא היה משלם אינו חייב קרבן שצוה שלא כפרו ממון כדמפרש ואזיל אמר לשומר חנם כו' עד פטור שאילו הודה לא היה משלם נמנא שאין כאן כפירת ממון ופטור מקרבן שצוה: ה"ג היכן שורי אמר לו אבד משביעך אני ואמר אמר אמן והעדים מעצמו משלם קרן וחומש ואשם הדיכן שורי ואמר לו נגנב משביעך אני ואמר אמר אמן והעדים מעצמו משלם קרן וחומש ואשם הדיכן ששוק היכן שורי שנגנב הוא אומר לא גנבתי והעדים מעידים אותו שנגנב מ'משלם תשלומי כפל שנגנב' מ'משלם תשלומי כפל מ'טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה הדין ראה עדים שממשמשין ובאין אמר גנבתי אבל לא טבחתי ולא מכרתי יאינו משלם אלא קרן אמר לשואל היכן שורי אמר לו מ'טבחית

לכל מגלגלין. על ידי כל שצוה דרבנן מגלגלין חוץ מעל יד שצוה שכיר שאין מגלגלין עליו ע"י שצוה אחרת לפי שהיא עצמה אינה מן הדין אלא להפיס דעמו של בעל הבית כדאמר בכל הנשבעין (לעיל דף מה.)**: לכל אין מקילין**. אלא מגלגלין והיא היא: **לפטוח לו**. אם לא טען התובע שיגלגלו עליו יפתחו לו בית דין גלגול למאן דאמר מגלגלין ולמ"ד אין מקילין אם טען גלגול אין מקילין עליו אלא מגלגלין ואס לא טענו אין לנו לפטוח לו:

הדרן עלך כל הנשבעין

ארבעה שומרין. נושא שבר. שומר בשכר: נושא שבר: נשבע על הכל. שלא פשע: משלם אם הכל. הנך דמימנו בנתינ' שבר שצוה ומתה וגניבה ואבירה אבל מתה מחמת מלואכה פטור דלאו לאוקמה כדילתא שיילא: נושא שבר והשוכר כו'.

וכולהו מקראי ילפי' בהשאל כצבא מליעא נד: [והמנה הוצת כבר שנויה בהשוכר את הפועלים] [שם 55]. כל כי האי גוונה והאי דהדר רבי ותנייה הכא משום דצעי למיתני חיובי ופטורי דקרבן שצוה ידיהו תנא ברישא חיובי ופטורי דממון ידיהו לפי שקרבן שצוה דחיובי ופטורי תלוי בכן שאס נשבע על דבר שהוא מחוייב עליו אם הודה ובצבועתו פטר עצמו מלשלם נמנא שכופרו ממון וחייב קרבן שצוה הפקדון וחומש ואשם ואס נשבע על שקר על חנם כגון שאס הודה לא היה משלם אינו חייב קרבן שצוה שלא כפרו ממון כדמפרש ואזיל אמר לשומר חנם כו' עד פטור שאילו הודה לא היה משלם נמנא שאין כאן כפירת ממון ופטור מקרבן שצוה: ה"ג היכן שורי אמר לו אבד משביעך אני ואמר אמר אמן והעדים מעצמו משלם קרן וחומש ואשם הדיכן שורי ואמר לו נגנב משביעך אני ואמר אמר אמן והעדים מעצמו משלם קרן וחומש ואשם הדיכן ששוק היכן שורי שנגנב הוא אומר לא גנבתי והעדים מעידים אותו שנגנב מ'משלם תשלומי כפל שנגנב' מ'משלם תשלומי כפל מ'טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה הדין ראה עדים שממשמשין ובאין אמר גנבתי אבל לא טבחתי ולא מכרתי יאינו משלם אלא קרן אמר לשואל היכן שורי אמר לו מ'טבחית

כל הנשבעין פרק שביעי שבועות

מ.מ.

כָּבֵד מַגְלָלִין חוץ משכיר. פריצ"א דקמא נקט וה"ה כל הנהו דתני בהדיא כיון שהצוה לטובתם אין לגלגל עליהם ואין נראה שצוהת שכיר אינה לטובתו דמן הדין היה נוטל בלא שצוה ואין נשבע אלא להפיס דעמו של בעל הבית אלא אמר ר"י דדוקא נקט שכיר משום שצוהתו אינה אלא להפיס לא חייבוהו כל כך שיכול לגלגל עליו ואע"ג דעד אחד מעידה שהיא פרועה אמר בהכותב (כתובות דף פו:): דאינה אלא להפיס דעמו של בעל (הבית) מ"מ שיך גלגול שצוה דאינה פטורה אלא מגזירת הכתוב דאין נשבעין על הקרקעות וגם שכל הנשבעין נשבעין ולא משלמין:

הדרן עלך כל הנשבעין

ארבעה שומרין הן שומר חנם ושואל. אע"ג דשומר שבר כתיב בתר שומר חנם הכא חשיב החמור יותר אחר הקל יותר: **והעדים מעידים שאבא**. ל"ג שגגנו ול"ג נמי טבח ומכר משלם תשלומי ד' וה' דבהגזל קמא (ב"ק דף קו:) פריך מניה(י) לרז דאמר הטוען טענת גנב צפקדון משלם תשלומי כפל טבח ואמר משלם ד' וה' והכא קתני שאכלו משלם תשלומי כפל אבל תשלומי ד' וה' לא אע"ג דא"א לכזית בשר בלא שחיטה משמע שאכלו גרסי' וליכא למימר דהתם ברייתא הוא דפריך מינה מדדחיק התם לאוקומיה כר' מאיר והיינו ט' משום דקתם מתני' ר' מאיר היא ואר"י הא דלא תנא טבח ומכר משלם ד' וה' אף על גב דאמרו הוא משום דצקרא לא כתיב ד' וה' אלא בגנב עצמו: **אמר לאחד שבשוק** בוי'. דקוטרסר ל"ג הכא משביעך אני ואמר אמן דבלא שצוה נמי איכא כפל בגנב עצמו ולפ"ז ל"ג הודה מעצמו משלם קרן וחומש ואשם דחומש ואשם ליכא אלא בצבועה ובהגזל קמא (ב"ק דף קו.) משמע בהדיא דגר' ליה דדייק הודה מפי עצמו אין אחר עדים לא ומוכח מינה דממון המחייבו כפל פוטרו מן החומש ונקט משביעך משום סיפא:

ראה עדים שממשמשין ובאין בוי'. לשמואל דאמר במרוצה (שם

דף עה. ושם) מודה בקנס ואחר כך בלא עדים חייב לרץ לאוקומי מתני' כגון שחזרו לאחוריהם וכה"ג משני התם:

מאן

מעידין אותו שאכלו משלם את הקרן ולא כפל ואם הודה מעצמו שלא בלא עדים משלם קרן וחומש ואשם כדין שצוהת הפקדון דאינה בלא עד שמודה ושב מרשעו וכל להתכפר דכתיב שצבועת גזל הגר בפרשת נשא [במדבר ה'] והתודו את חטאתם אשר עשו וגו'. אמר לו נגנב משביעך כו' בהדיא ילפינן לה בפרק מרוצה [ב"ק עה.] בשומר חנם הפוטר עצמו בטענת אצידה אינו משלם כפל אף שצבועה אבל הפוטר עצמו בטענת גנב ובצבועה ובאו עדים משלם כפל דכתיב [שמות כב] אם לא ימצא הגנב אם לא ימצא כמו שהוא אמר אלא הוא עצמו גנבו וכו' כדאיתא התם: **הודה מעצמו משלם קרן וחומש ואשם**. אבל כפל לא דמודה בקנס הוא: **אמר לאחד מן השוק**. הכא לא גרסי' משביעך אני דהא בלא שצוה נמי מיחייב כפל שזה גנב ממנו הוא ובגנב כתיב (שם) ישלם שנים בלא שצוה: **ראה עדים שממשמשין ובאין**. רבותא אשמועינן דאע"ג דמחמת ציעתותא דעדים אודי וחייב עצמו בקרן כשאמר גנבתי אפי' הכי הויא הודאה ונפטרו מן הכפל וכיון דאין כאן כפל פטור אף מן הטביחה שכפר בה ובאו עדים שגגנו וטבח ומכר דכל היכא דליכא כפל ליכא חיוב טביחה כדאמרין התם (ב"ק דף עה): תשלומי ארבעה וחמשה אמר רחמנא ולא תשלומי שלשה וארבעה וכיון דכפל ליכא בצר ליה חד: **אמר לשואל כו' פטור מקרבן שצוה שהרי אף כשנשבע לשקר חייב עצמו בתשלומין ואין שצבועה זו כפירת ממון:** ^א **חייב**. שהרי כפרו ממון שאילו הודה מתחייב:

מת

עין משפט

נר מצוה

גו א מיי פ"א מהל' טוען הל' יב סמג עשין נח טוש"ע ח"מ סי' דז סעיף 6:

גו ב מיי שם ופי"א מהל' שכירות הלכה ט סמג עשין שם טוש"ע ח"מ שם וסי' פט ס"ו:

גה ג מיי פי"א מהל' שכירות שם סמג עשין פט טוש"ע ח"מ סי' פט סעיף ו:

א ד מיי שם פי"א הל' ב סמג שם טוש"ע ח"מ סי' רלא סעיף 6:

ב ה מיי שם סמג שם טוש"ע ח"מ סי' שמ סעיף 6:

ג ו מיי שם סמג שם טוש"ע ח"מ סי' שז סעיף 3:

ד ז מיי שם סמג שם טוש"ע ח"מ סי' שז סעיף 6:

ה ח מיי פי"ח מהל' שצוהת הל' ה:

ו ט מיי פי"ז מהל' גזילה הל' ב ופי"א מהל' שצוהת

הל' ח ט:

ז י מיי פי"ד מהל' גניבה הלכה 6:

ח ב מיי פי"ז מהל' גזילה הלכה ב ופי"א מהל'

שצוהת הל' ט:

ט ל מיי פ"א מהל' גניבה הלכה ד:

י מ מיי שם הלכה ו:

יא ב מיי פי"ג מהל' גניבה הלכה ט:

רבינו חננאל

שותף או אררס ערב שביעית ולמוצאי שביעית לזה הדימונ מגלגלין אלא לעולם כדאוקימנא מעיקרא וש"מ מגלגלין בדרבנן שי"מ: עד כמה מגלגלין א"ר יוחנן א' עד עבדי אתה שנמכרת לו בעבד עבדי: אמר רב הונא לכל מגלגלין חוץ משכיר שאין מגלגלין. רב חסדא אמר לכל אין מקילין חוץ משכיר דמקילין. איכא בינייהו לפתוח לו. כלומר שאע"פ שלא טען טענין ליה. והללו החמשה כולן אם חלקו בטלה שבועה זו מעליהן שהיא שבועת משמא: והשביעה משמטת את השבועה שנאמר וזה דבר השמטה אפי' דבור משמטת:

הדרן עלך כל הנשבעין

ארבעה שומרין הן שומר חנם והשואל נושא שכר והשוכר. שומר חנם נשבע על הכל והשואל משלם את הכל. נושא שכר והשוכר נשבע על השבר ועל השבועה ועל המתה ומשלמין את הגנבה ואת האבדה.

א) כ"ה כיוסלמי כאן וגנמ' דיון קדושין מת. איתא אמר רב יהודה אמר רב: